

Број: 06-603-1/24

Датум: 19.07.2024. године

**СВИМ ДРУШТВИМА ЗА ОСИГУРАЊЕ
СВИМ ФИЛИЈАЛАМА ДРУШТАВА ЗА ОСИГУРАЊЕ ИЗ ФБиХ**

ПРЕДМЕТ: Општа препорука;
- д о с т а в љ а с е

У раду Омбудсмана у осигурању Републике Српске запримљено је неколико приговора, у којима је предмет приговора поврат неискоришћеног дијела премије у случају пријевремене отплате кредита, а по уговорима о осигурању по којима су банке били корисници права из осигурања.

Увидом у услове осигурања, који су саставни дио уговора о осигурању којима се покрива ризик неплаћања кредита, утврђено је да друштва за осигурање прописију да се поврат неискоришћеног дијела премије може извршити под условом да се премија припише новом осигурању уговореном по тим условима за истог осигураника или да осигуравачу припада премија за читав уговорени период трајања осигурања, ако је дошло до раније отплате кредита и слично дефинисане одредбе са истим значењем и циљем да се кориснику кредита ускрати право на поврат дијела премије осигурања.

У поступку по приговорима, Омбудсман разматра усаглашеност поступања друштва за осигурање са стандардима и добрим праксама у осигурању и Кодексом пословне етике друштва за осигурање (у даљем тексту: Кодекс), како је то и прописано чланом 1. став 3. Правилника о омбудсману у осигурању у Републици Српској („Службени гласник Републике Српске“, бр. 2/19, 75/22 и 94/22, у даљем тексту: Правилник).

Тачком 4. Кодекса прописано је да друштво, у обављању послова осигурања, те у односу према странкама, **досљедно поштује** одредбе [...] Закона о облигационим односима, Закона о заштити потрошача [...], те других прописа који, на било који начин, уређују дјелатност осигурања или се на њу односе.

Чланом 2. Закона о заштити потрошача („Службени гласник Републике Српске“, бр. 6/12, 63/14, 18/17 и 90/21) прописано је да је потрошач физичко лице које користи услуге привредног друштва које пружа услуге потрошачима у склопу своје пословне дјелатности, а потрошачки уговор је сваки уговор закључен између привредног друштва и потрошача, укључујући сваки уговор чији су предмет и услуге. Истим Законом је прописано да непоштена одредба у потрошачком уговору је одредба о којој се није појединачно преговарало и која, **супротно начелу савјесности и поштења, нарушава равнотежу права и обавеза на штету потрошача**, при чему се сматра да се о појединој уговорној одредби није појединачно преговарало, ако је ту одредбу унапријед формулисао давалац услуге, а потрошач није имао утицај на њен садржај, а нарочито ако је ријеч о одредби унапријед сачињеног типског уговора (члан 70. ст. 1. и 2. Закона).

Законом о облигационим односима („Службени лист СФРЈ“, бр. 29/78, 39/85, 45/86, 57/89, „Службени гласник Републике Српске“, бр. 17/93, 3/96, 39/03 и 74/04) прописана су одређена начела од којих истичемо сљедећа: стране у облигационом односу су равноправне (члан 11); у заснивању облигационих односа и остваривању права и обавеза из тих односа стране су дужне да се придржавају начела савјесности и поштења (члан 12); забрањено је вршење права из облигационих односа противно циљу због кога је оно законом установљено или признато (члан 13. став 1); у заснивању облигационих односа стране не могу установљавати права и обавезе којима се за било кога ствара или искоришћава монополски положај на тржишту (члан 14); страна у облигационом односу дужна је да се у остваривању свог права уздржи од поступка којим би се отежало извршење обавезе друге стране (члан 18. став 3).

Истим Законом је прописано да су ништаве одредбе општих услова које су противне самом циљу закљученог уговора или добрим пословним обичајима, чак и ако су општи услови који их садрже одобрени од надлежног органа (члан 143. став 1). Поред тога, кад је испуњење обавезе једне стране у двостраном уговору постало немогуће због догађаја за који није одговорна ни једна ни друга страна, гаси се и обавеза друге стране, а ако је ова нешто испунила од своје обавезе, може захтијевати враћање по правилима о враћању стеченог без основа (члан 137. став 1). Обавеза враћања, односно накнаде вриједности настаје и кад се нешто прими с обзиром на основ који се није остварио или који је касније отпао (члан 210. став 2).

Потребно је имати у виду да је тачком IV подтачка 1. алинеја 14. Одлуке о врстама осигурања („Службени гласник Републике Српске“, број 3/24) прописано да је осигурање кредита врста осигурања у којој осигуравач за плаћање премије покрива осигуранику губитак који би могао претрпјети као резултат неиспуњења обавеза једног или више дужника према осигуранику, односно покрива ризик неплаћања (односно кашњења плаћања) усљед опште несолвентности или других догађаја (поступања или чињења). Самим тим, пријевременом отплатом кредита престаје и постојање осигураних ризика неплаћања или кашњења плаћања.

Према наведеним законским одредбама, очигледно је да појединим одредбама услова осигурања отплате кредита **нису досљедно испоштоване** одредбе Закона о облигационим односима и одредбе Закона о заштити потрошача.

Наиме, прописивање да се поврат неискоришћеног дјела премије може извршити под условом да се премија припише новом осигурању за истог осигураника или прописивање права да Друштву припада премија за читав уговорени период трајања осигурања, **није у складу са начелом равноправности страна** (чиме је нарушена равнотежа права и обавеза на штету потрошача) и начелом савјесности и поштења, да представља отежано извршење обавезе друге стране, те да је таква одредба противна самом циљу закљученог уговора и добрим пословним обичајима.

Код оваквог стања ствари, а са циљем заштите права корисника услуга осигурања, Омбудсман да је

О П Ш Т У П Р Е П О Р У К У

У условима осигурања, којима се покрива ризик неплаћања кредита, одредбе које се односе на поврат дијела премије у случају пријевремене отплате кредита потребно је ускладити са напријед наведеним законским одредбама.

ОМБУДСМАН У ОСИГУРАЊУ

Жељко Слијепчевић

Достављено:

- наслову,
- у предмет.